

A scenic landscape of a fjord valley. The foreground is filled with trees with vibrant autumn foliage in shades of yellow and orange. In the middle ground, a wide, calm fjord stretches between steep, forested mountains. The background shows more distant mountain ranges under a sky with soft, golden light, suggesting a sunset or sunrise. The overall atmosphere is serene and majestic.

KORLEIS FØREBU MØRE OG ROMSDAL PÅ FRAMTIDAS KLIMAUTFORDRINGAR?

Brigt Samdal
Regionsjef

Geiranger, 18. september 2019

Region Vest

- Driv registrering og kartlegging
- Planlegg og utfører sikringstiltak mot flaum, erosjon og skred
- Gir råd og rettleiing i vassdragstekniske og geofaglege spørsmål
- Innspel til, og ettersyn av, kommunale arealplanar
- Utfører oppgåver innan vassdragsforvaltning, hydrologi og vassdragstryggleik og oppfølging av konsesjonsvilkår
- Beredskaps- og krisehandtering i høve naturfare
- Driv eiga anleggsverksemd på forretningsmessig grunnlag

Region Nord

Narvik

Region Midt-Norge

Trondheim

Region Vest

Førde

Region Sør

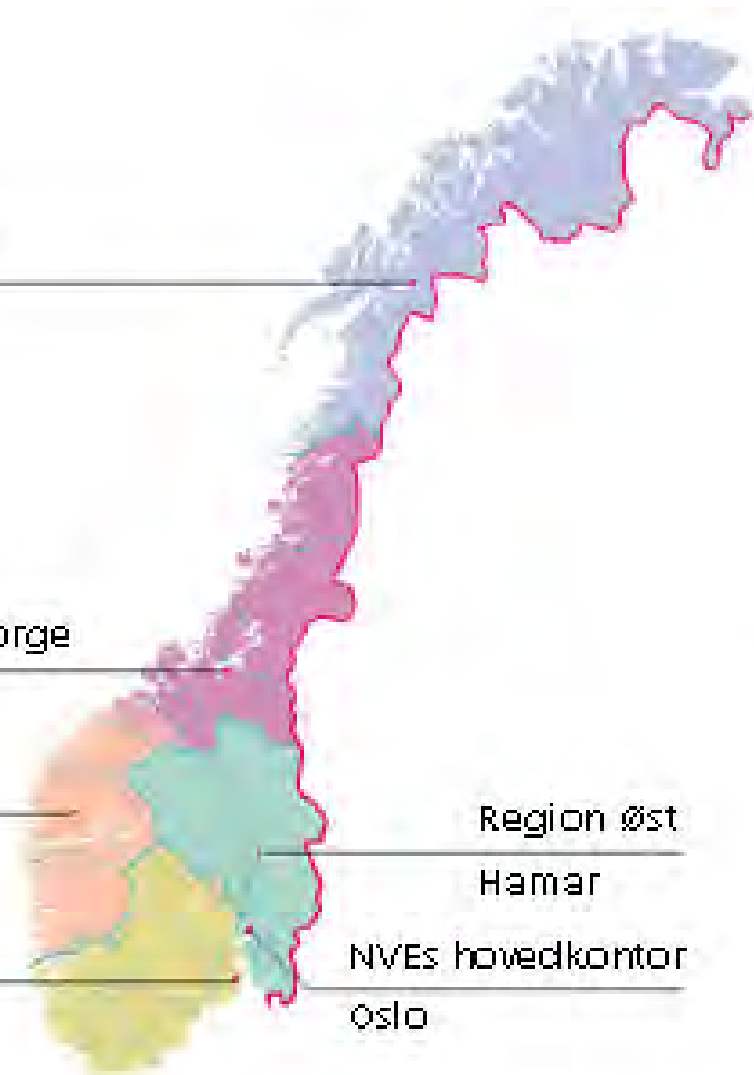
Tønsberg

Region Øst

Hamar

NVEs hovedkontor

Oslo

Å leve med farane

M-406 | 2015

Klima i Norge 2100

Kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning oppdatert i 2015

NCCS report no. 2/2015

Foto: Anine Olsen-Ryum, www.hasvikfoto.no

Redaktører

I. Hanssen-Bauer, E.J. Førland, I. Haddeland, H. Hisdal, S. Mayer, A. Nesje, J.E.Ø. Nilsen, S. Sandven, A.B. Sande, A. Sorteberg og B. Ådlandsvik

Nokre resultat er meir sikre enn andre

- Variablar:

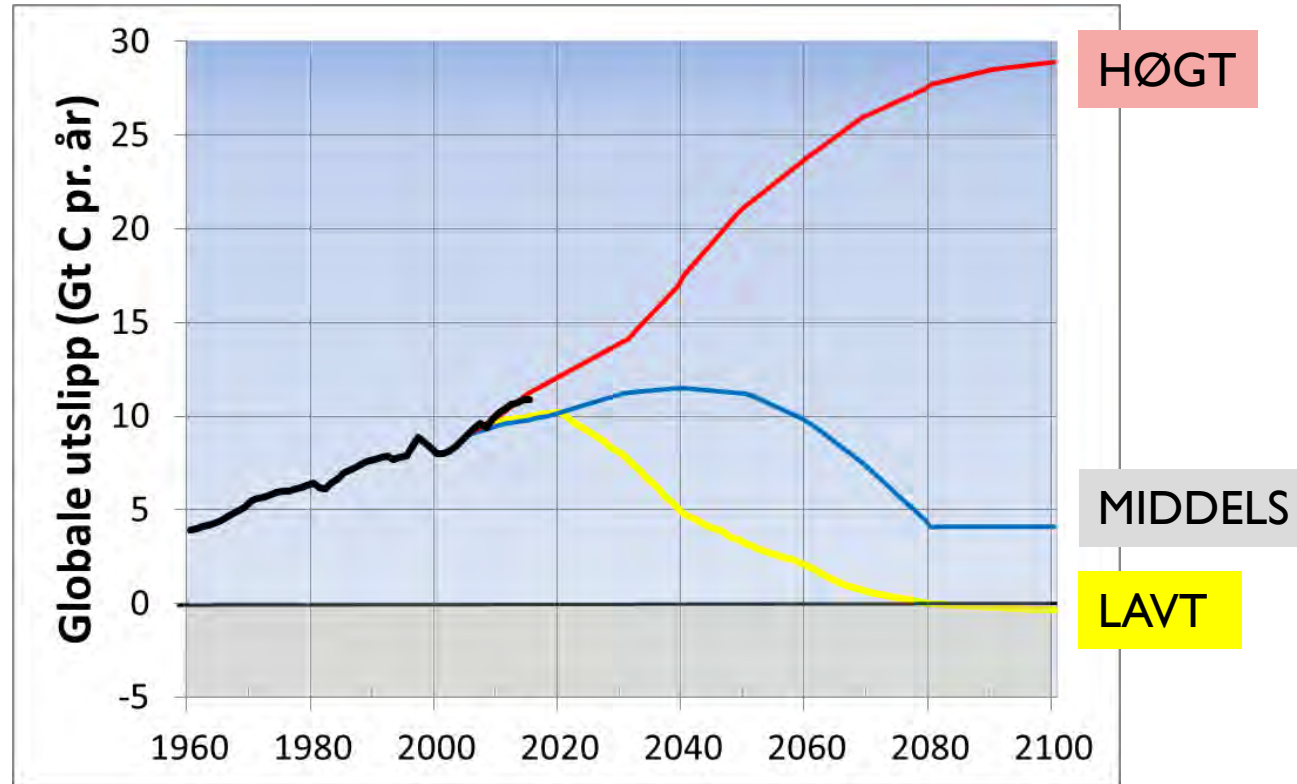
- Romlig skala:

- Tidsskala:

Globale utslippsscenarioer, CO₂

Kva bestemmer utslippet?

- Folketal
- Velstand (kr/person)
- Karbon intensitet CO₂/kWh)
- Energi intensitet (kWh/kr)

Parisavtala:

Mål å avgrense global oppvarming til 1,5°C

«Større flaumar, fleire skred,
havnivåstiging og stormflo,
ekstremnedbør,
auka problem med overvatn»

Klimaprofil

Møre og Romsdal

Eit kunnskapsgrunnlag for klimatilpassing

Januar 2017

Snøskred Sunndal kommune, Møre og Romsdal, mars 2010. Foto: Andrea Taurisano, NVE

NORSK KLIMASERVICESENTER

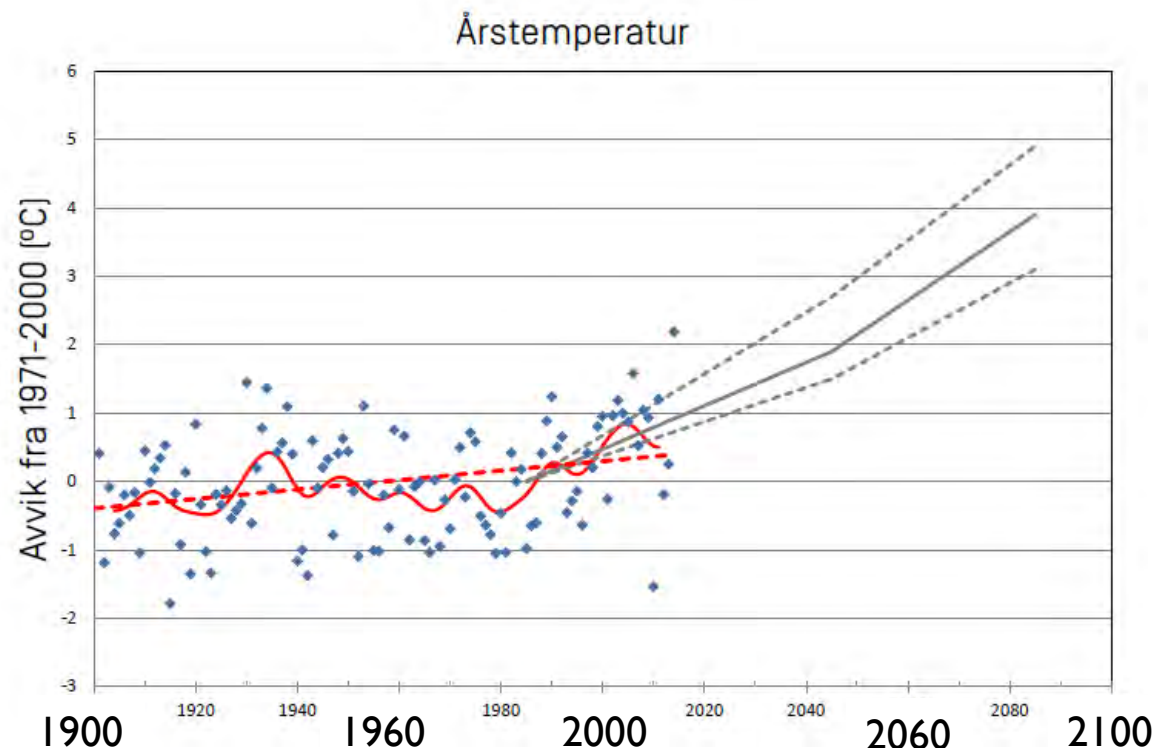
Møre og Romsdal: Temperatur

Fram mot 2100:

- Midlare årstemperatur: + 4,0 °C
- Størst auke for vinter, vår og haust
- Minst for sommar

Midlare årstemperatur 1971-2000

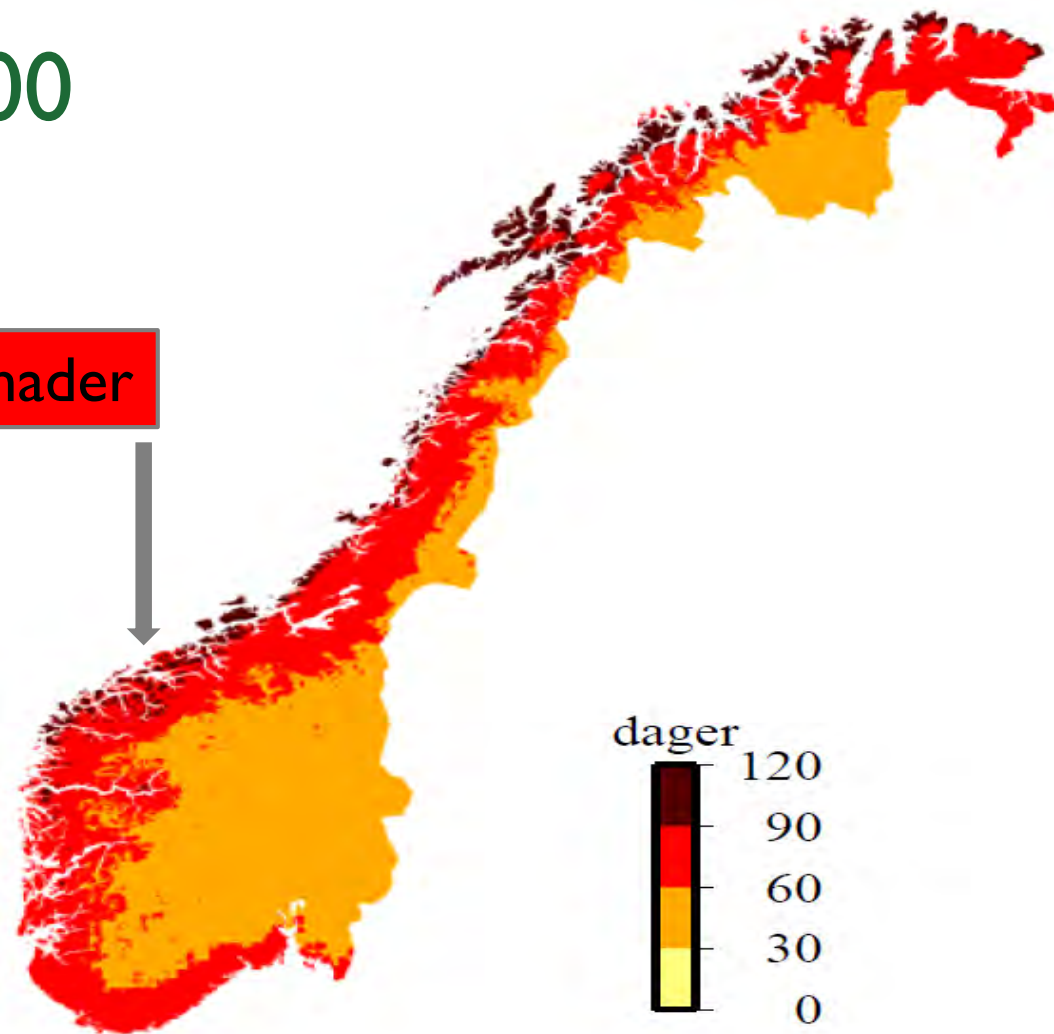
- Ålesund og Molde 6,9 °C
- Kristiansund 6,8 °C
- Tafjord 7,1 °C

Vekstsesongen blir lengre

- frå 1971-2000 til 2071-2100

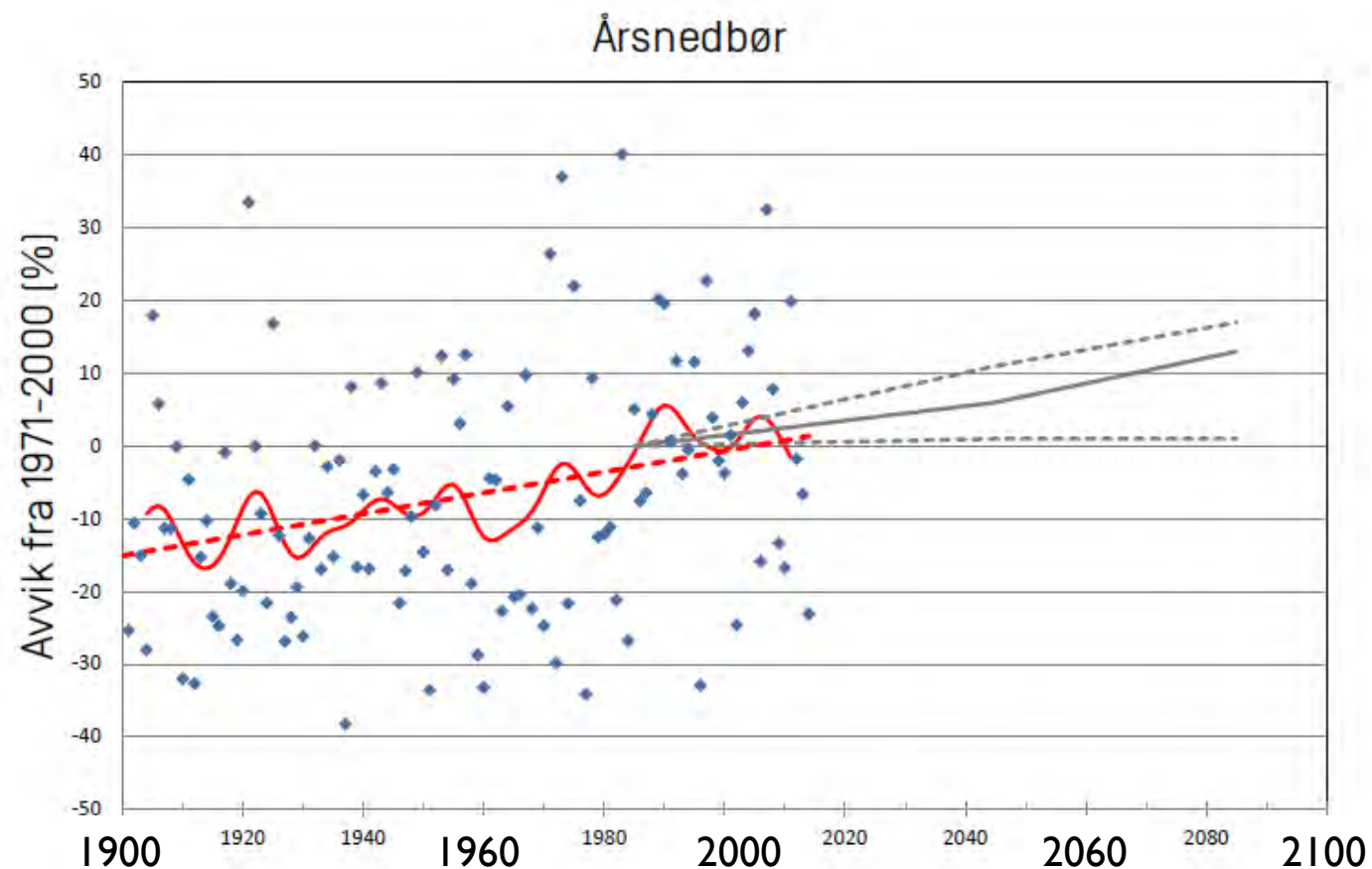
+ 2 – 3 månader

Møre og Romsdal : Nedbør

- Årsnedbør: + 15 %
- Vinter: + 5 %
- Vår: + 5 %
- Sommar + 20 %
- Haust: + 15 %

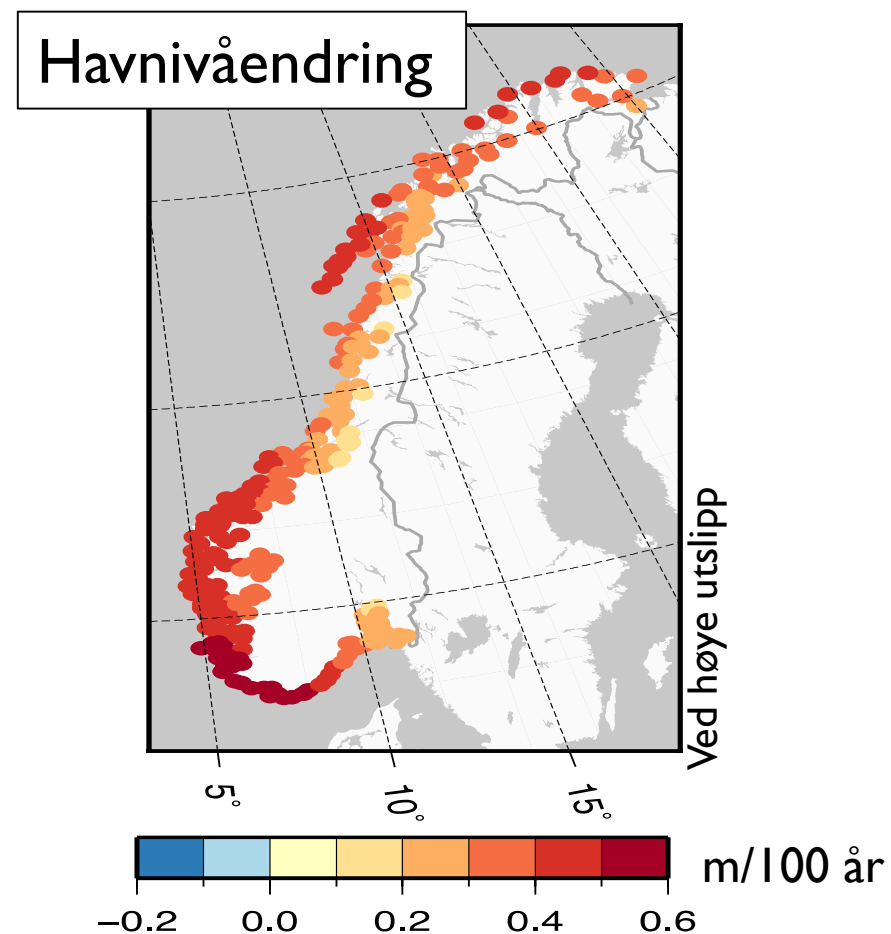
Kraftig nedbør og overvåttn

- Kortvarige regnskyll ventast å auke meire enn døgnnedbør.

Inntil vidare det anbefalt eit klimapåslag på:
Minst 40% på regnskyll som varer under 3 timar

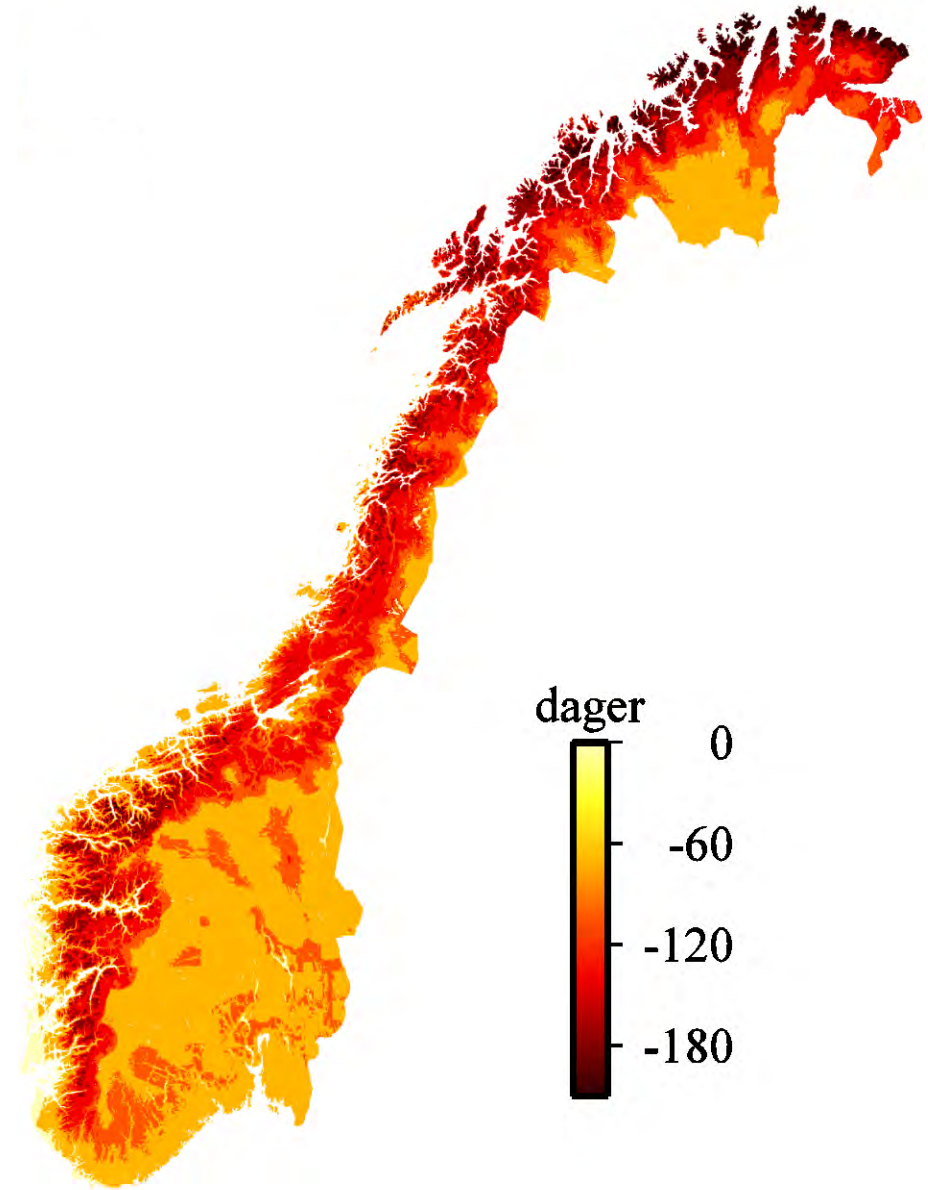
Møre og Romsdal - havnivå

- Havnivåstiging med klimapåslag: 57-77 cm avhengig av kommune
- Gir tilsvarende auke i stormflonivå

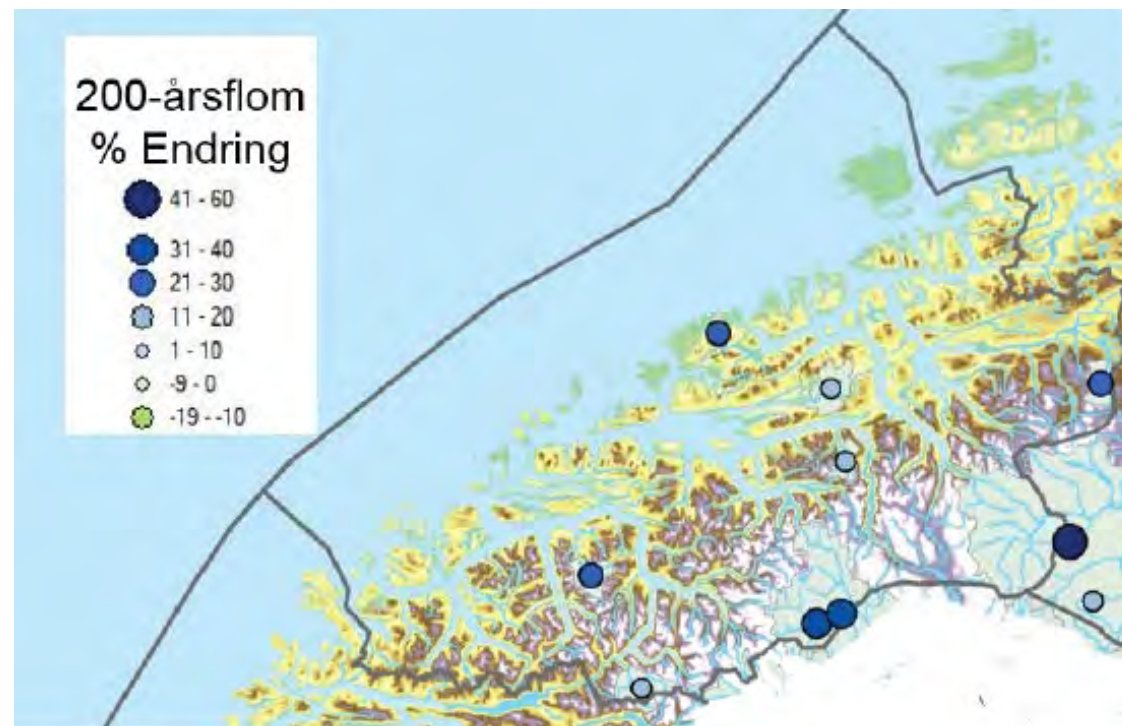
Snøsesongen si lengde avtar

- I lavareliggende kystnære område kan snøen bli nesten borte i mange år.
- Størst reduksjon i område som i dag har vintertemperatur like under 0 grader.

Møre og Romsdal – flaum:

- Snøsmelteflaumane: tidligare og mindre
- Regnflaumane blir større
- Uregulerte vassdrag
- Kystnære elver

Anbefalt klimapåslag på flomvannføring:
20 % eller 40 % for alle nedbørfelt

Auka skredfare

Vêret er ein av dei viktigaste utløyings-faktorane for skred

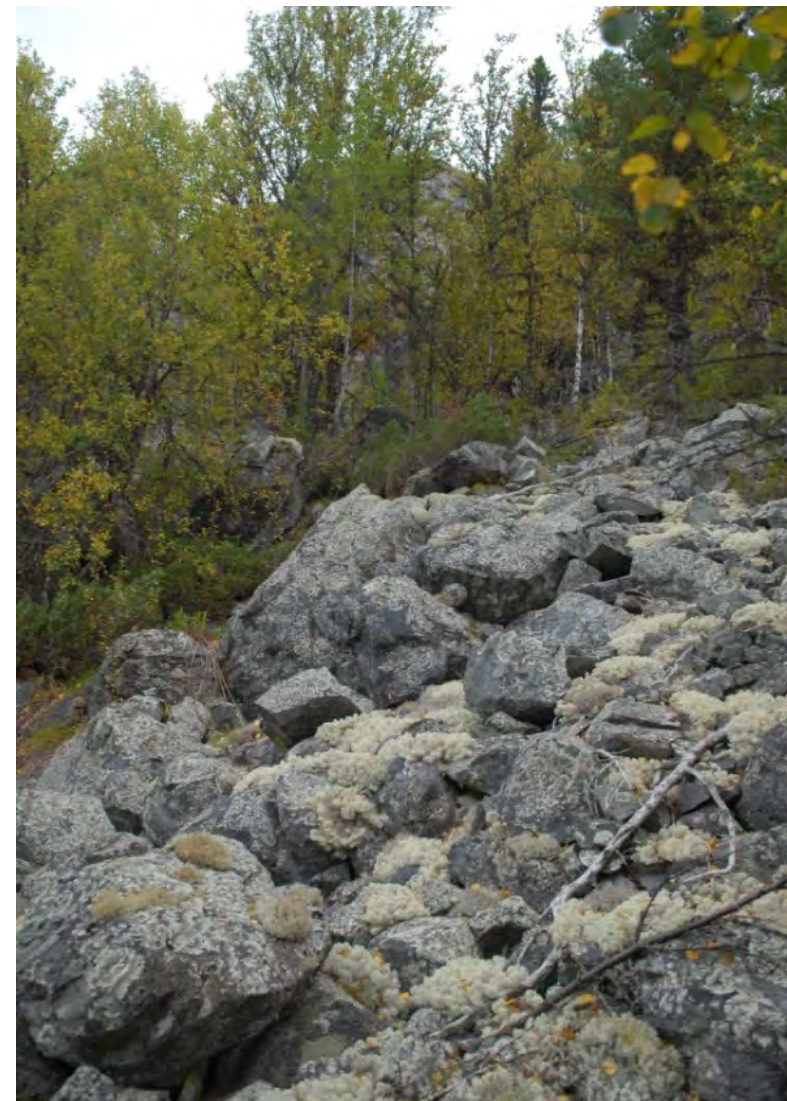
Meir kraftig nedbør:

→ auka fare for *flaum-* og *jordskred*

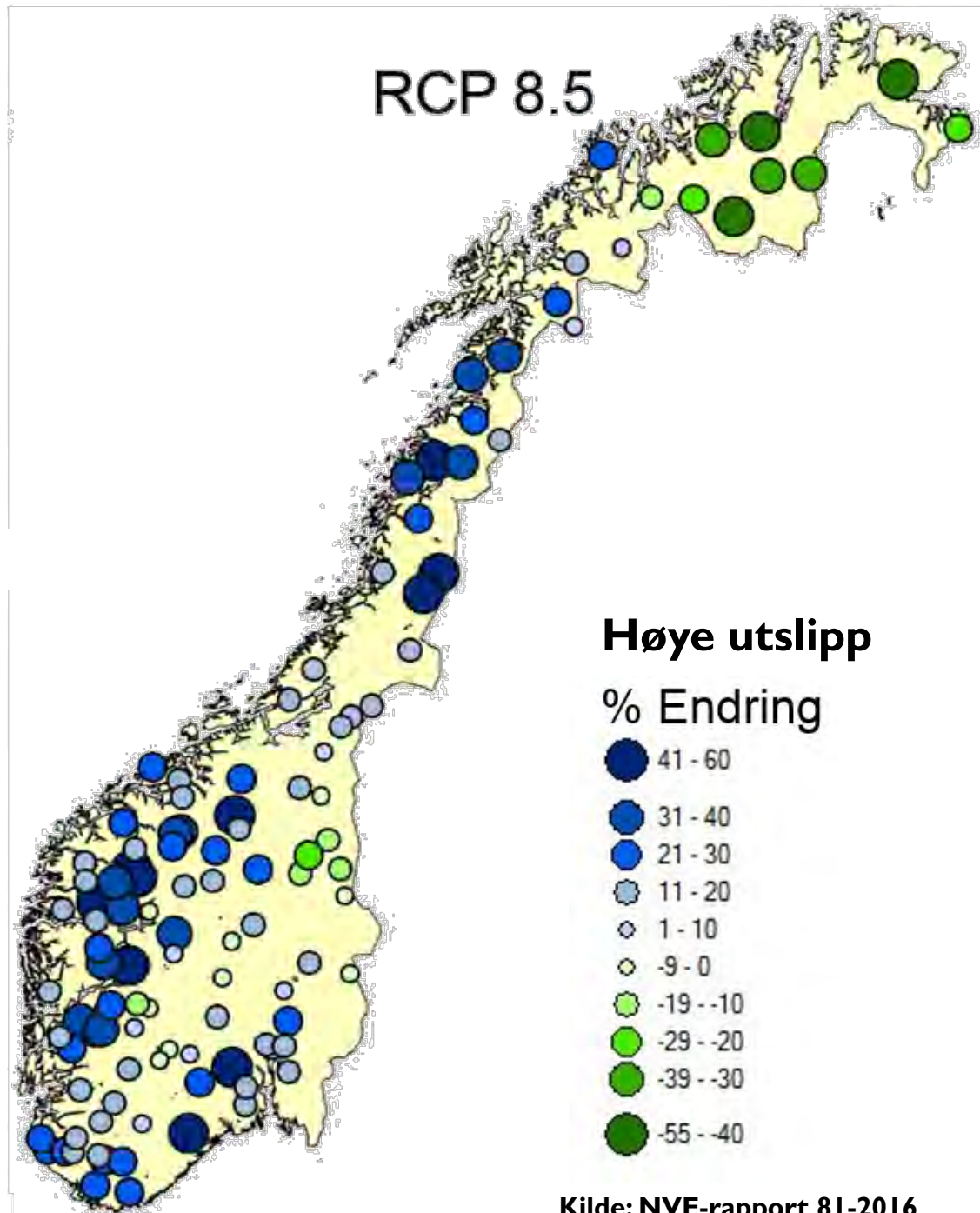
Varmare og våtare klima:

→ reduserar faren for tørrsnøskred

→ aukar faren for *våtsnøskred* og *sørpeskred*

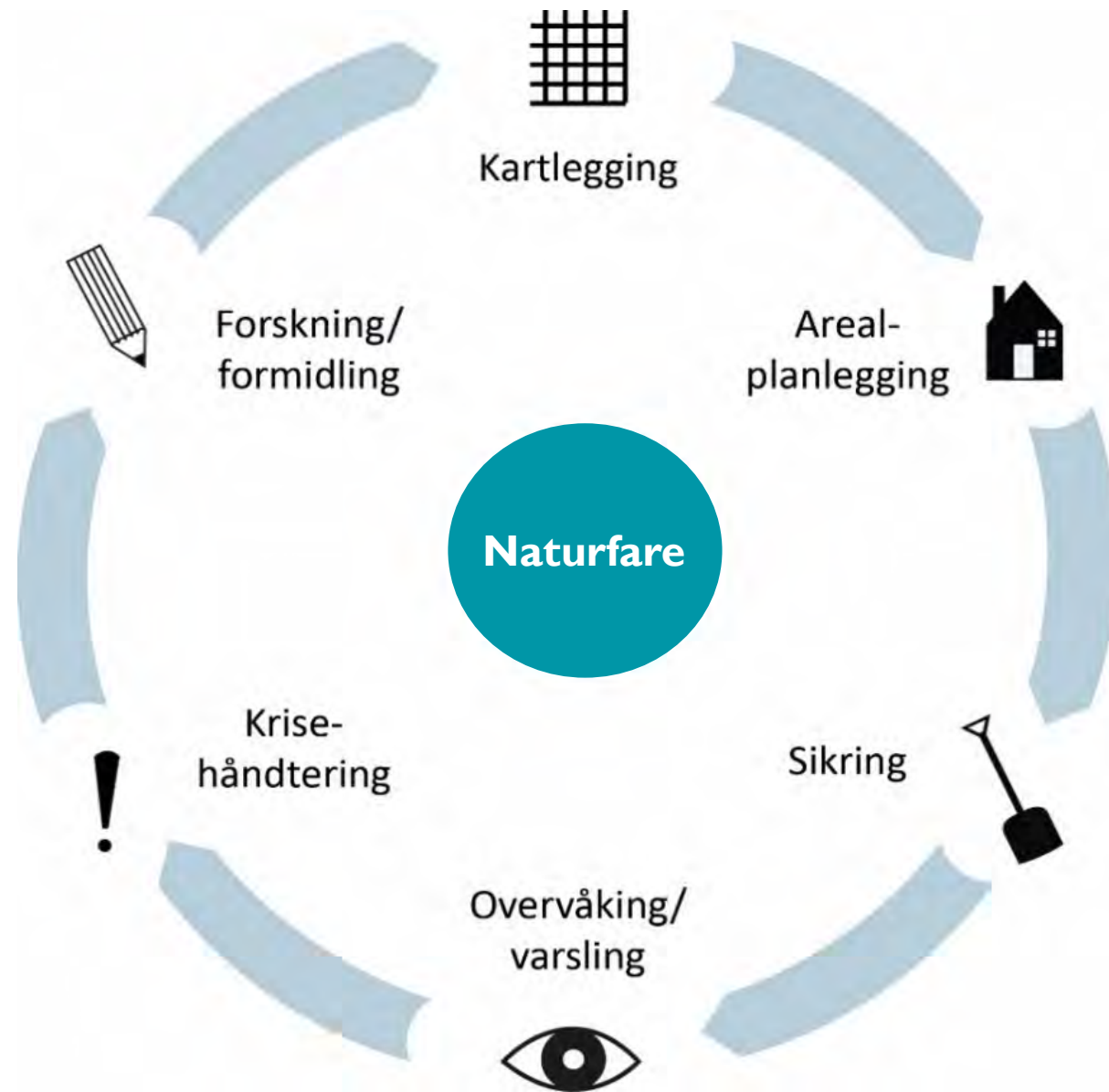

Kilde: NVE-rapport 81-2016

Flaumfaren vil auke haust og vinter, og regnflaumar blir generelt større.

Snøsmelteflaumane kjem tidlegare og vert mindre.

Betre samfunnet si evne til å håndtere flaum- og skredrisiko

PBL

Foto: Odd Are Jensen/NVE

Foto: Terje H. Børgel

Foto: Terje H. Børgel

Foto: André Lauritsen

Foto: Erling Vatne

Fast fjell	Løsmasser		Snø
	Grove ←	→ Fine	
Steinsprang	Jordskred		Snøskred
Steinskred			Sørpeskred
Fjellskred	Flomskred	Kvikkleireskred	

Foto: Vg.no

Foto: NGI

Foto: NGI

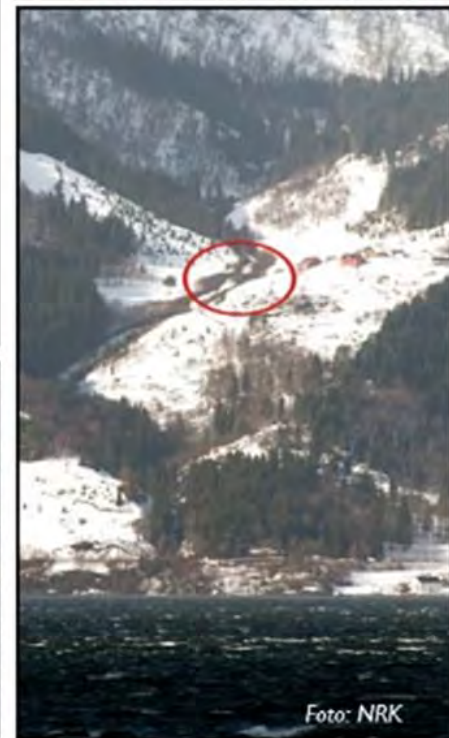
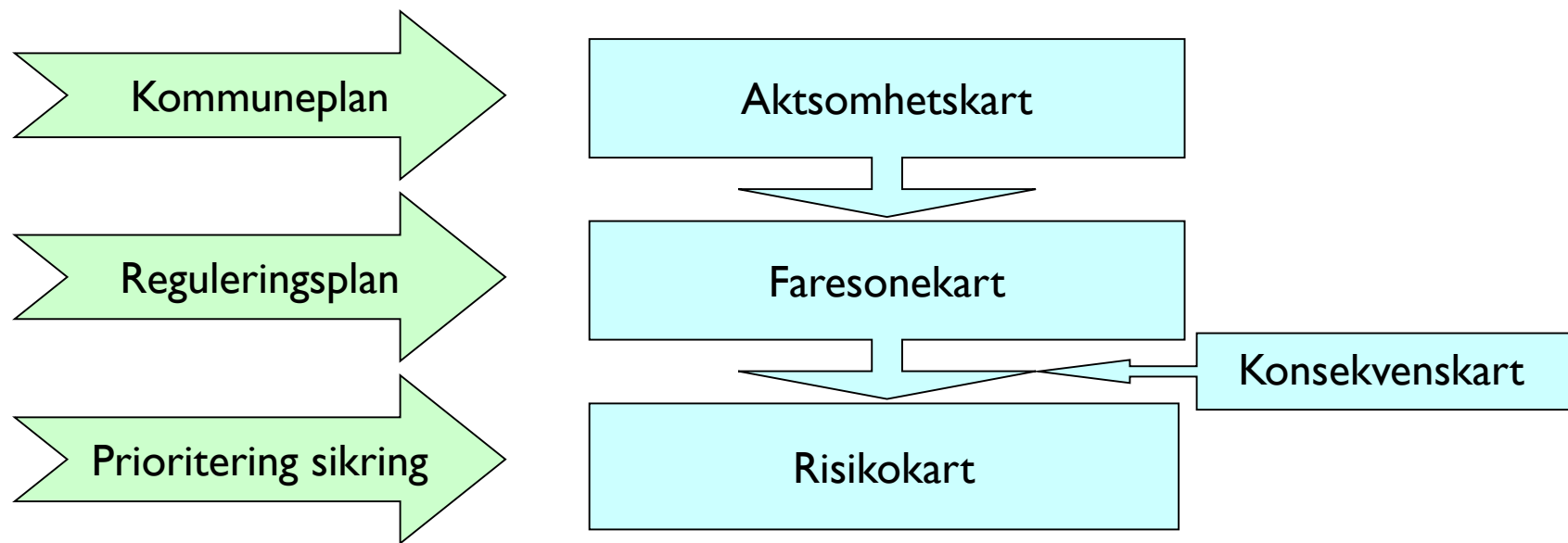

Foto: NRK

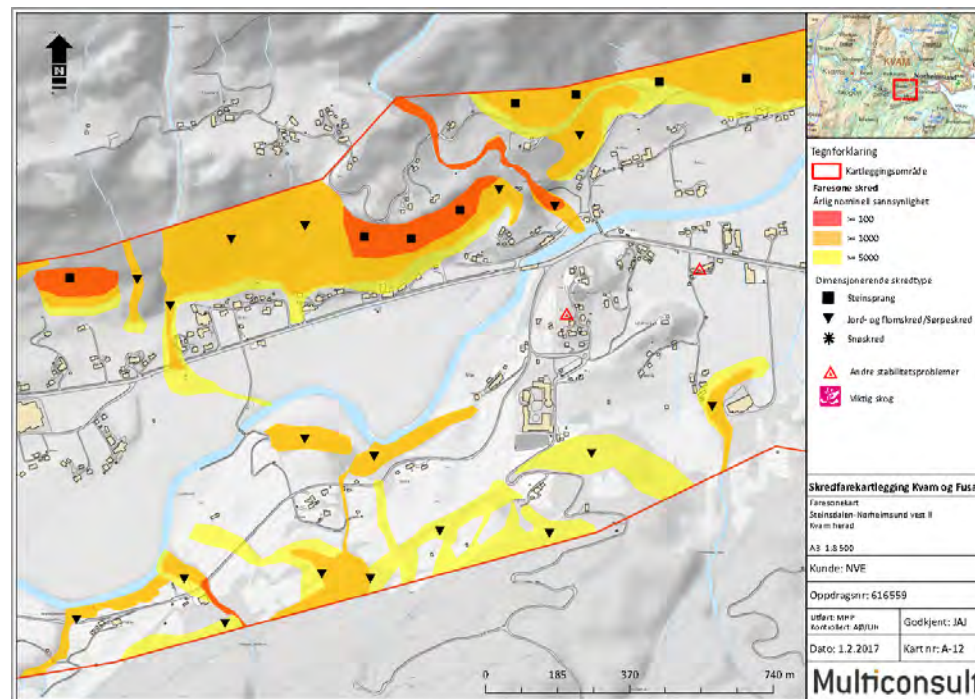
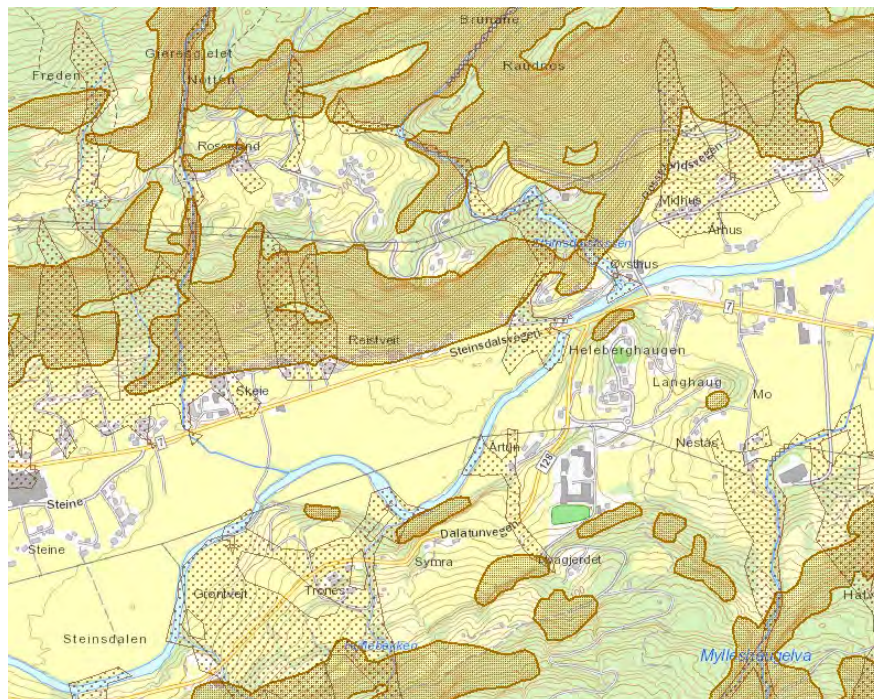
Farekartlegging tilpassa plannivå

Aktsemdkart

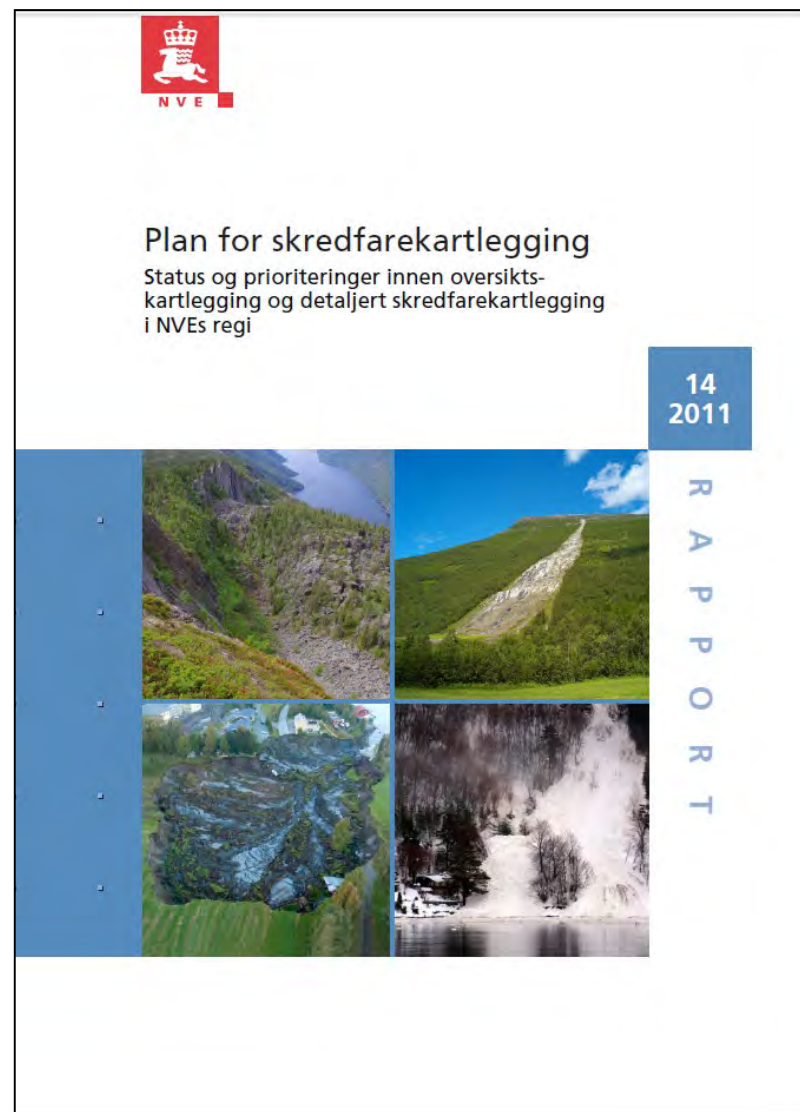

Faresonekart

Plan for skredfarekartlegging

- Legger rammer for skredfarekartlegging og grunnlag for prioriteringer
- Risikobasert tilnærming
  - Hele landet sett under ett
  - Landsdekkende data
  - Objektiv vurdering
- Fokus på eksisterende bebyggelse (ny bebyggelse utbyggers ansvar)
- Bare naturlige skråninger (byggegropen utbyggers ansvar) (vei og jernbane → SVV og JBV)

- Ca. 120 kommuner med behov for faresonekart (bratt terreng)

Skredfare bratt terreng

Tegnforklaring - X

Status nasjonal skredfarekartlegging i bratt terreng

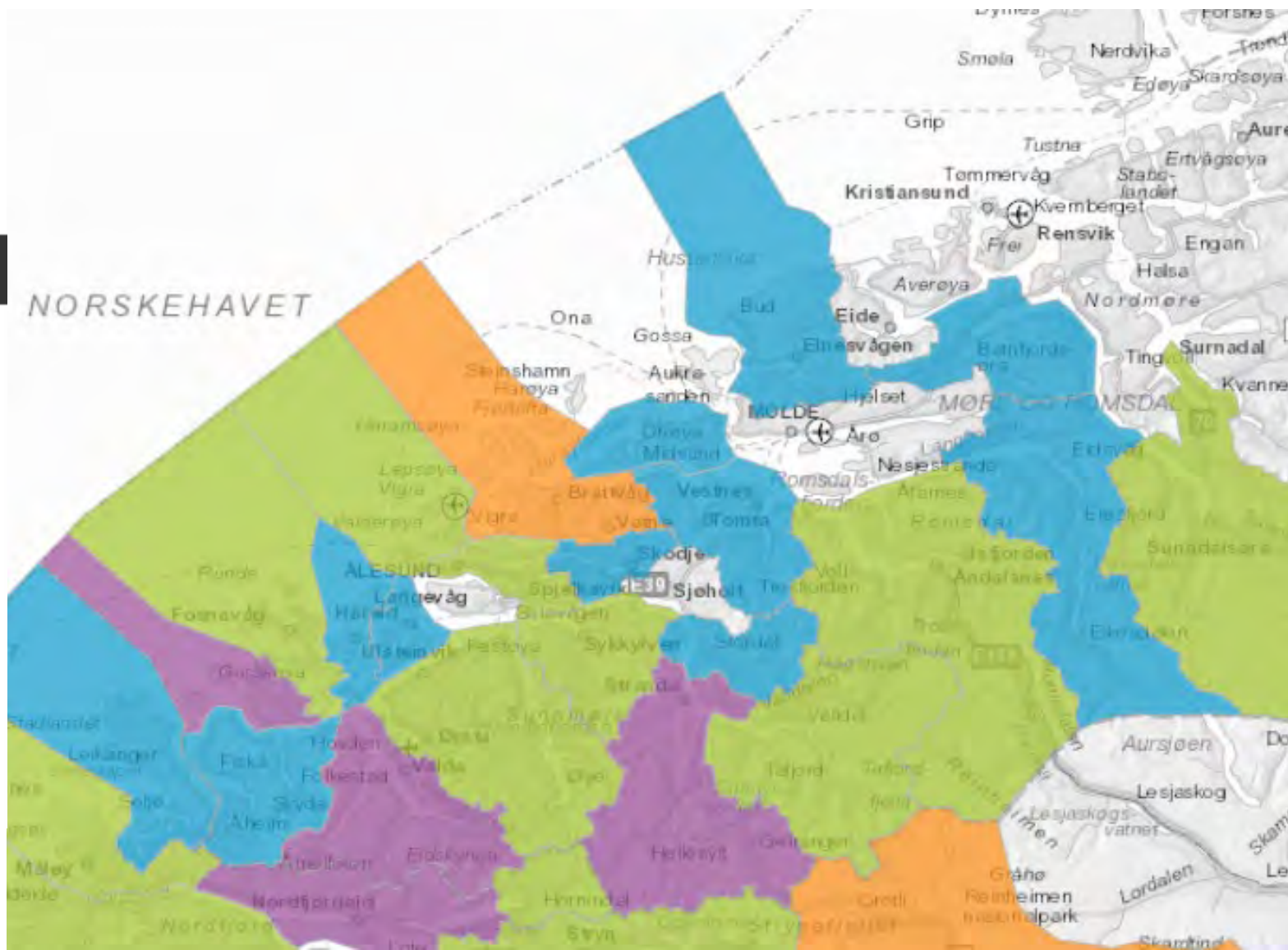
Ikke med i Kartleggingsplanen

I kartleggingsplanen

Ferdig kartlagt

Kartlegges 2018

Overlevering 2018

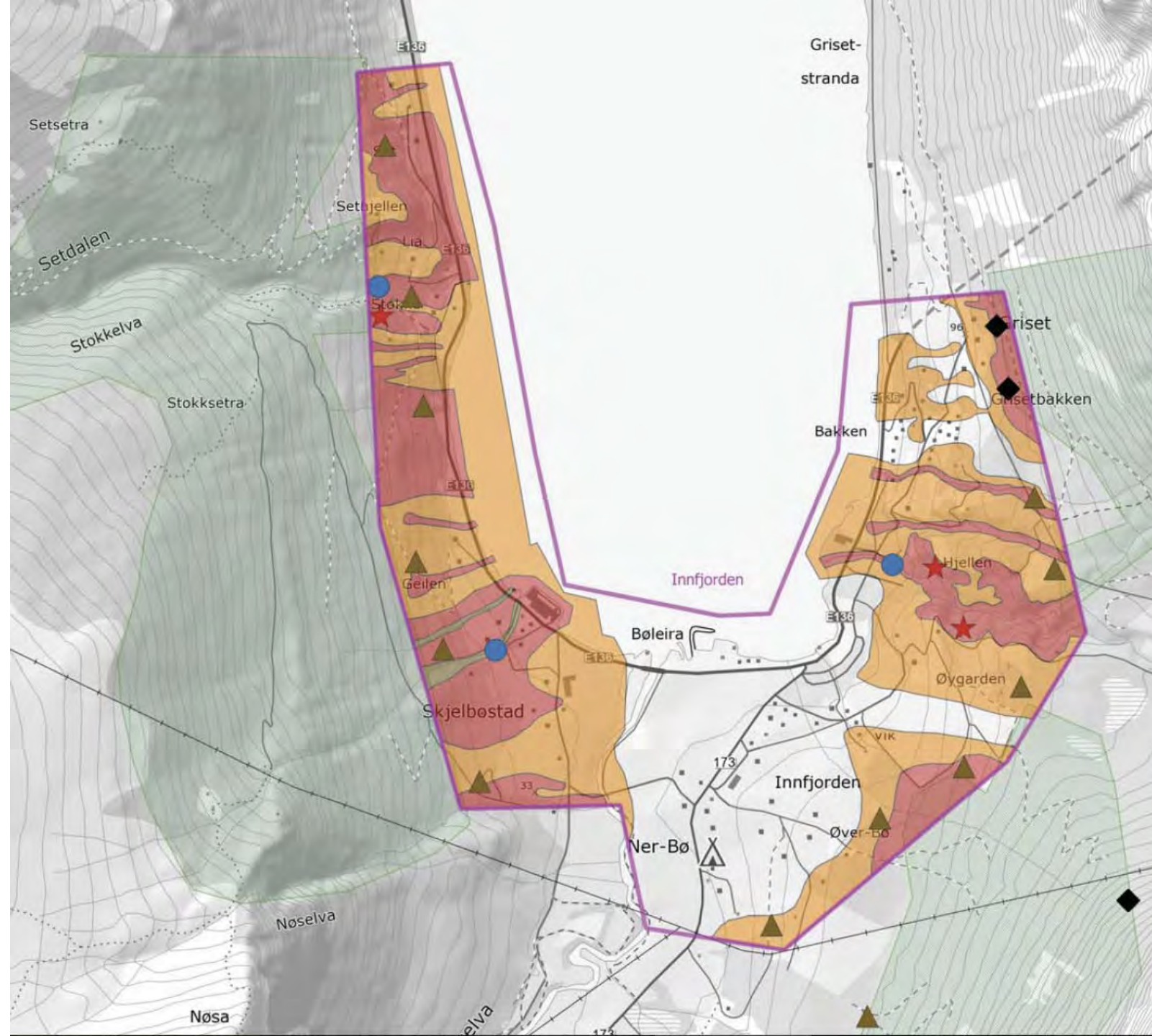

Skredfare bratt terreng

Innfjorden, Rauma

- Kartleggingsområde
- Faresoner for skred
  - Nominell årlig sannsynlighet
    - $\geq 1/100$
    - $\geq 1/1000$
    - $\geq 1/5000$
- Foreslått sikringstiltak
  - Type
    - Regulert skogsdrift
- Dimensjonerende skredtype
  - Skredtype
    - Snøskred
    - Steinsprang
    - Flomskred
    - Løsmasseskred
    - Flom
    - Lokal skrent
    - Skredvind

Flaumsonekart

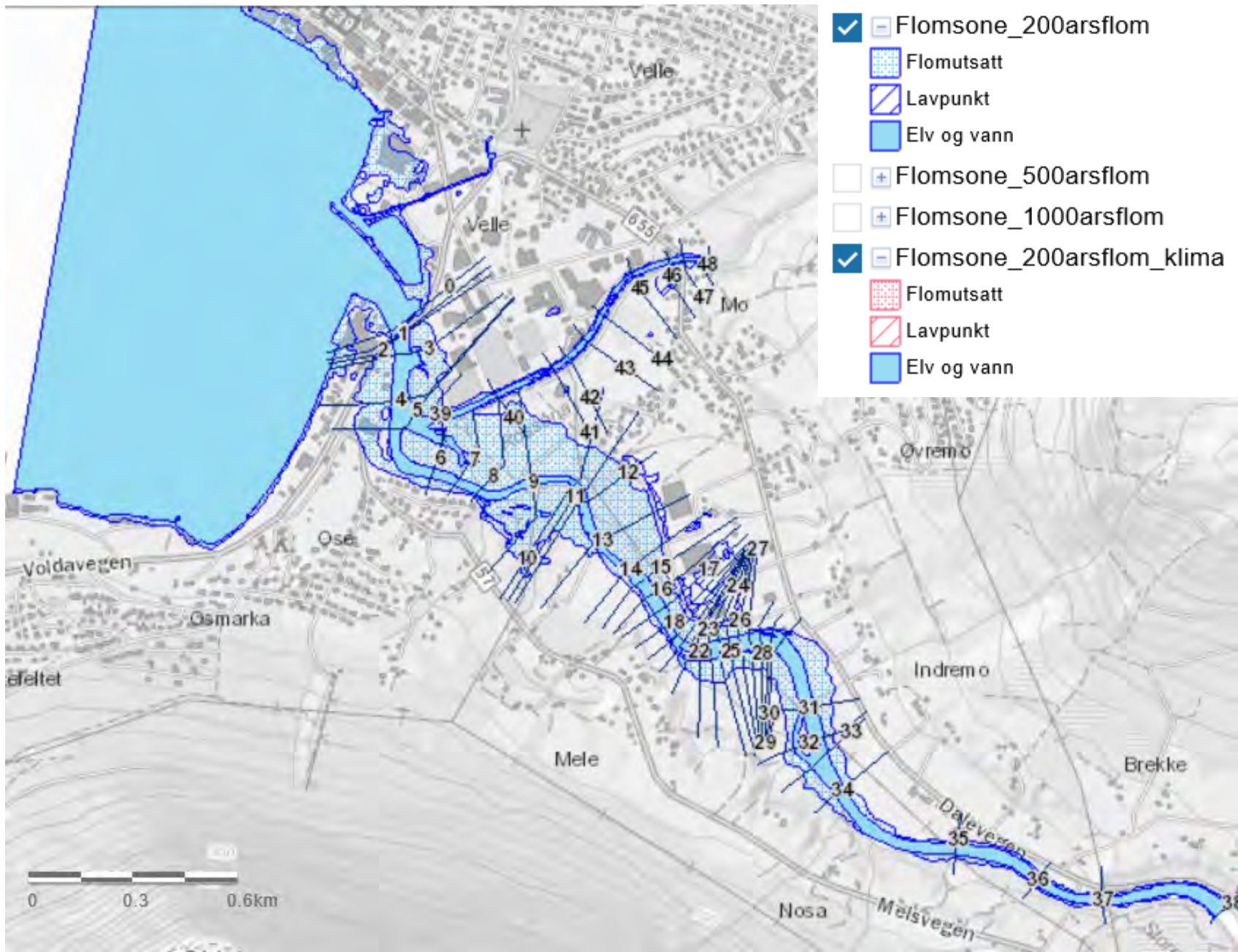
- 9 område kartlagt
- NVE produserer få eigne flaumsonekart, men lysar ut fleire nye prosjekt

Flaumsonekart

— Flaumsonekart for Ørsta, 200 års flaum

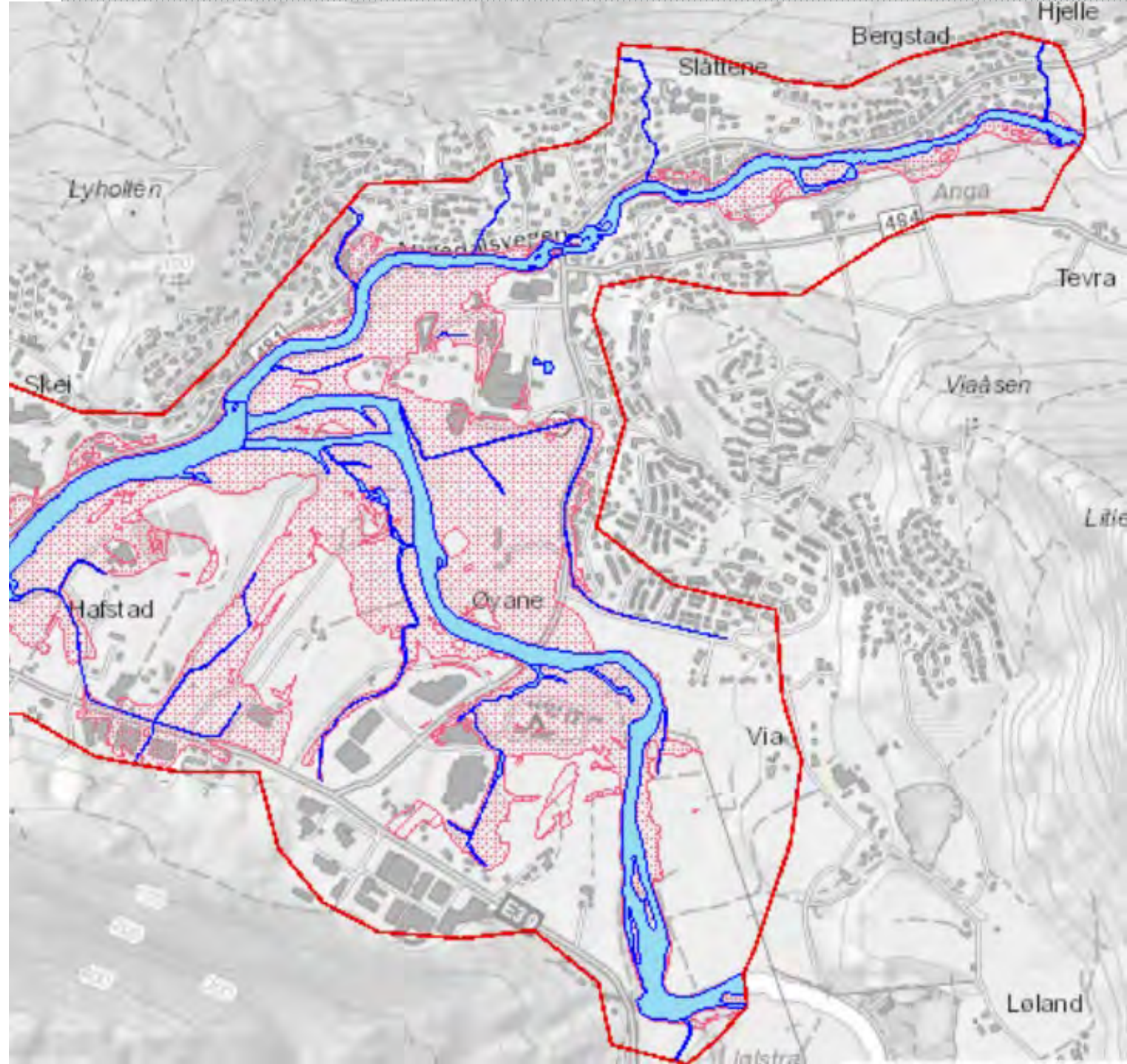

Flaumsonkart

— Flaumsonkart for Førde, 200 årsflaum med klimapåslag

- Flomsone_200arsflom
- Flomutsatt
- Lavpunkt
- Elv og vann
- Flomsone_500arsflom
- Flomsone_1000arsflom
- Flomsone_200arsflom_klima
- Flomutsatt
- Lavpunkt
- Elv og vann

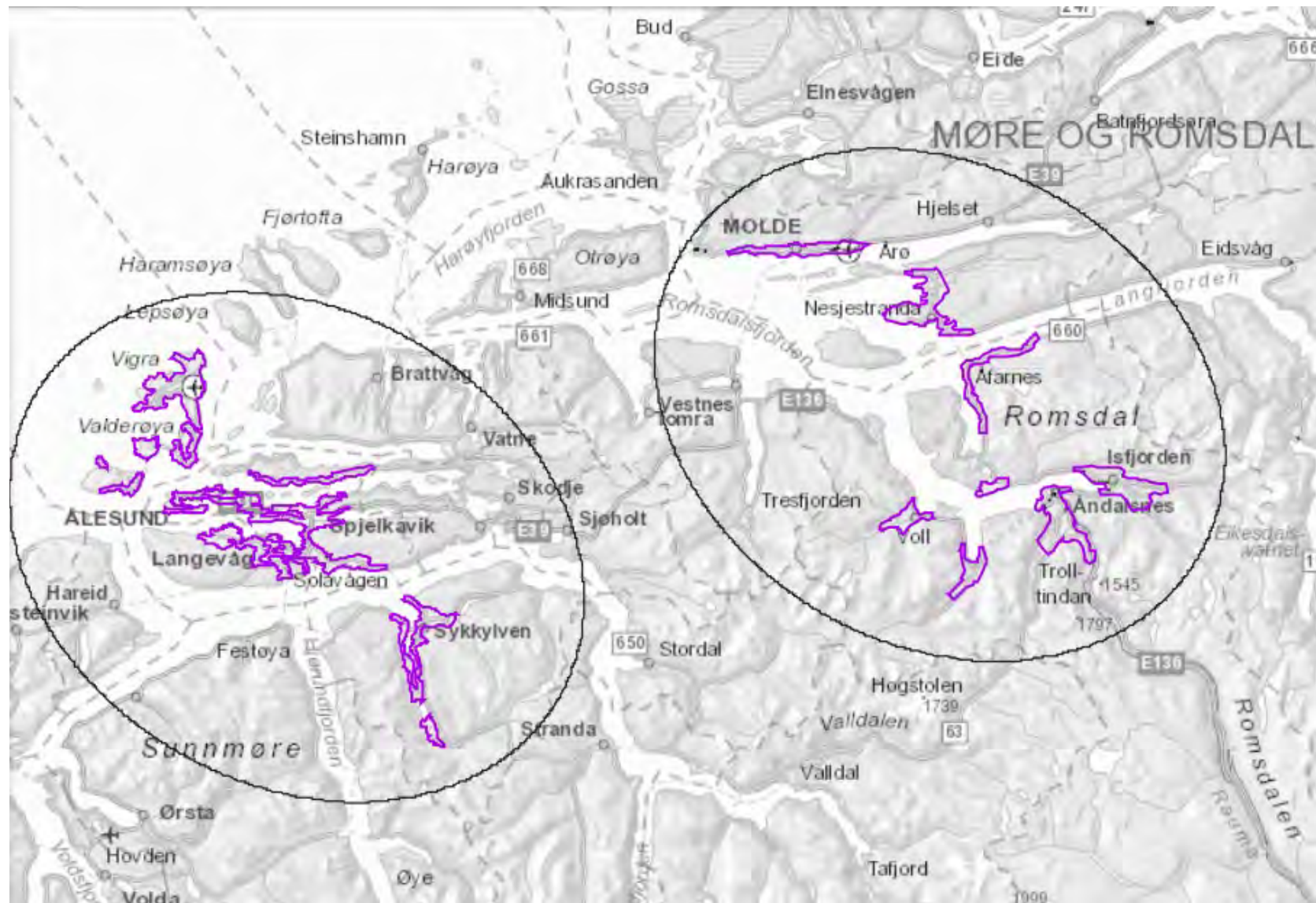

Kvikkleire regional kartlegging 2018

Møre og Romsdal

- Molde
- Rauma
- Giske
- Ålesund
- Sula
- Sykkylven

Dybdekartlegging elv og grunne sjøområde

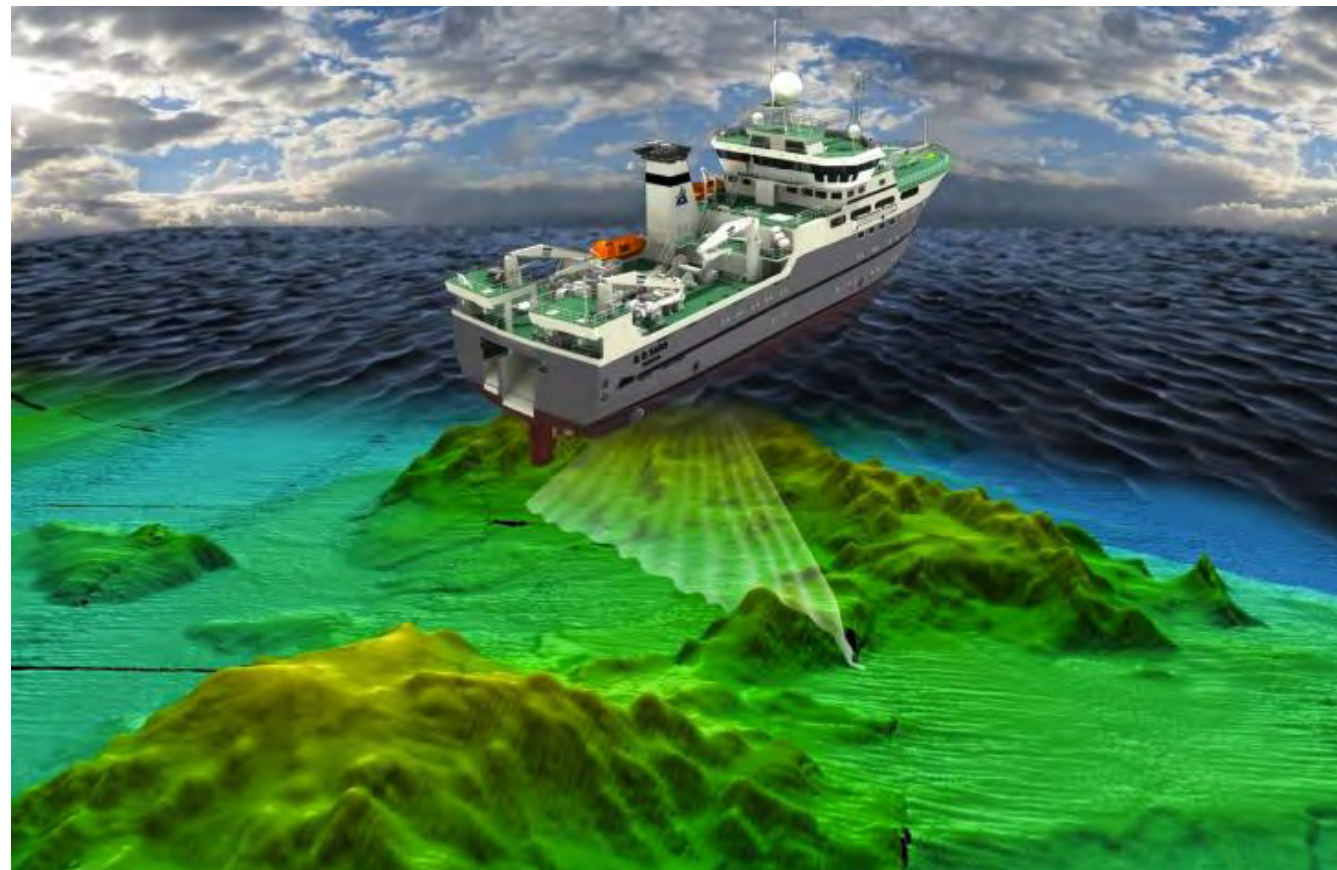
Møre og Romsdal

2020 - Ørsta kommune

- Bondaelva
- Barstadelva
- Vartdalselva/Storeelva

2021

- Storelva i Stranda kommune
- Visa i Vistdal i Nesset kommune

Overvaking og varsling av store fjellskred

Ustabile fjellparti

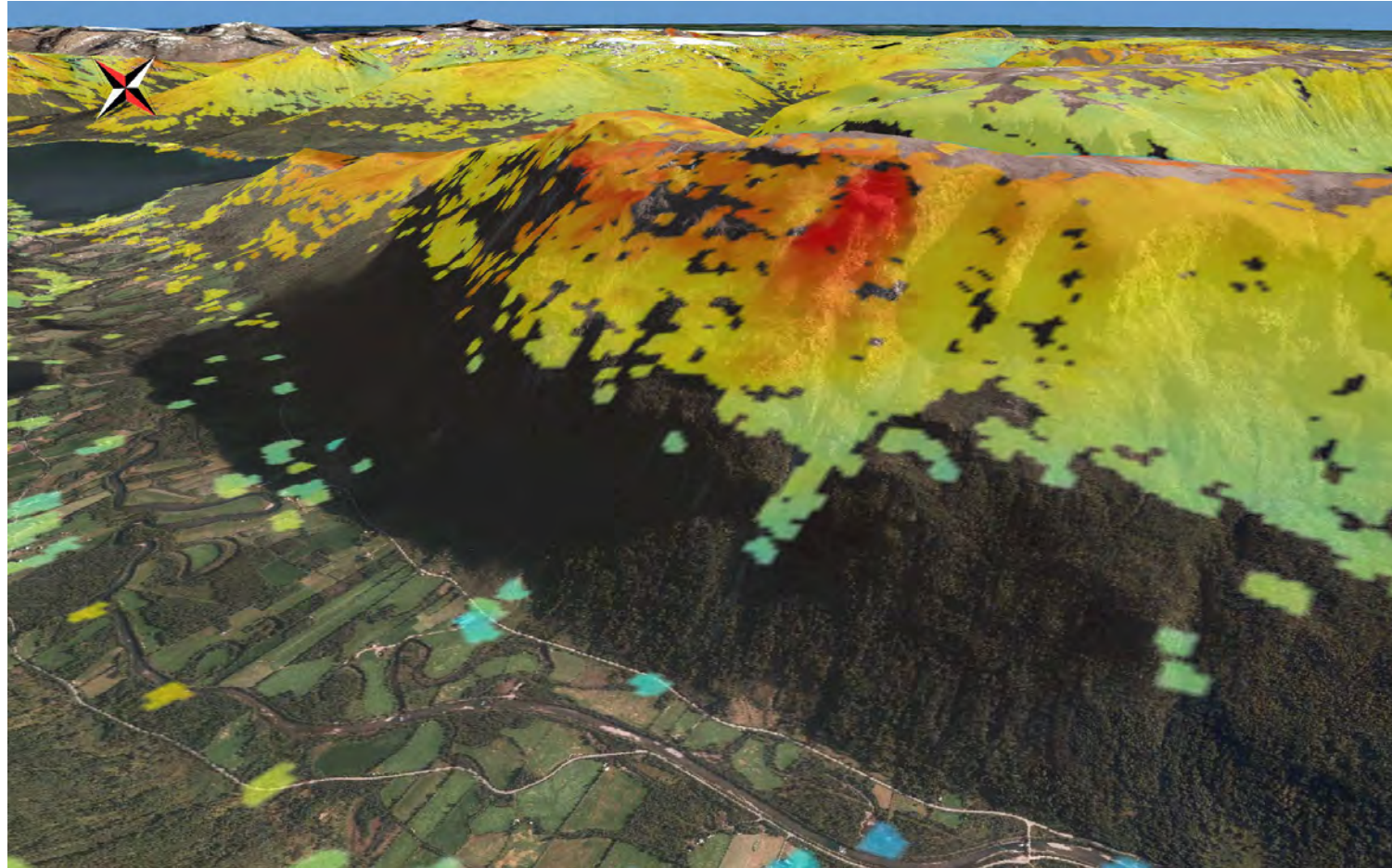
Møre og Romsdal

- Åkneset
- Hegguraksla
- Mannen

Døgnskuttinuerleg
overvaking – 24/7

Første data frå dei nye europeiske satellittane - Sentinel

Betre samfunnet si evne
til å håndtere flaum- og
skredrisiko

NVEs STRATEGI PÅ FLOM OG SKRED 2018-2021

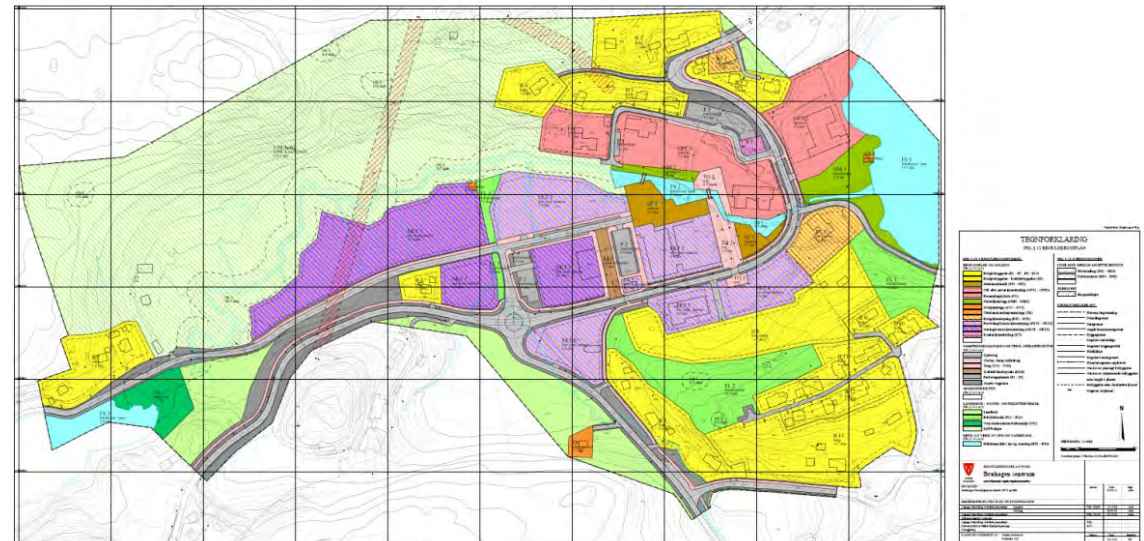

BEDRE SAMFUNNETS EVNE TIL Å HÅNDTERE FLOM- OG SKREDRISIKO

Arealplan – saker etter PBL

- Kommunale planar
  - Kommune(del)planar
  - Reguleringsplanar
  - Dispensasjonar
  - Tematiske planar
- Regionale planar

NVE er høyringspart for arealplanar som omfattar eller berører:

- Flaum- og erosjonsutsette område
- Overvatn
- Skredutsette område (alle typar skred)
- Vassdragas fleirbruksverdi/ allmenne interesser
- Verna vassdrag
- Energianlegg/kraftleidningar

Rettleing til kommunar og andre planaktørar

Flaum- og skredfare i arealplanlegging
Revidert 22. mai 2017

Sikkerhet mot skred
Kartlegging av skredfare i byggesak

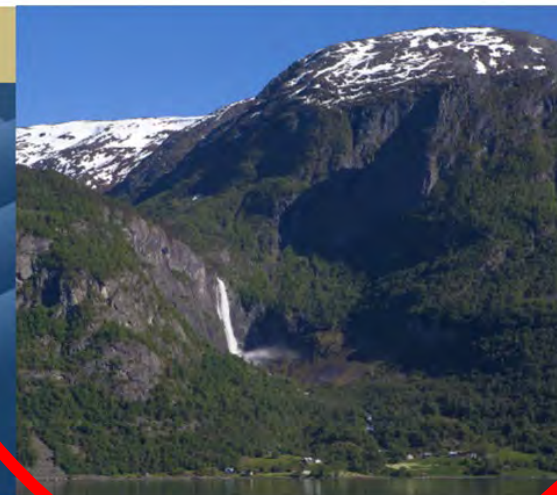
Sikkerhet mot skred
Vurdering av område og utbygging i område med sprø jordarter med sprø jordarter med sprø jordarter

Flaumfare langs bekker
Råd og tips om kartlegging

Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging
- Grunnlag for innsigelse

2
2017

VEILEDER

An aerial photograph of a modern residential complex. The buildings are arranged in a U-shape around a central courtyard. The buildings have a mix of grey and reddish-brown facades. Many windows are illuminated from within, casting a warm yellow glow. In the center of the courtyard, there is a swimming pool with a diving board. The surrounding area includes landscaped greenery, trees, and a paved walkway. The overall scene is captured from a high angle, looking down on the complex.

OVERVATN

Vannkretsløpet

Kvar har bekkane tatt vegen?

Døme frå Dale i Fjaler

Furekambane

Møllenhofbekken
formoder jeg?

Flaumfare langs bekker

Råd og tips om kartlegging

3
2015

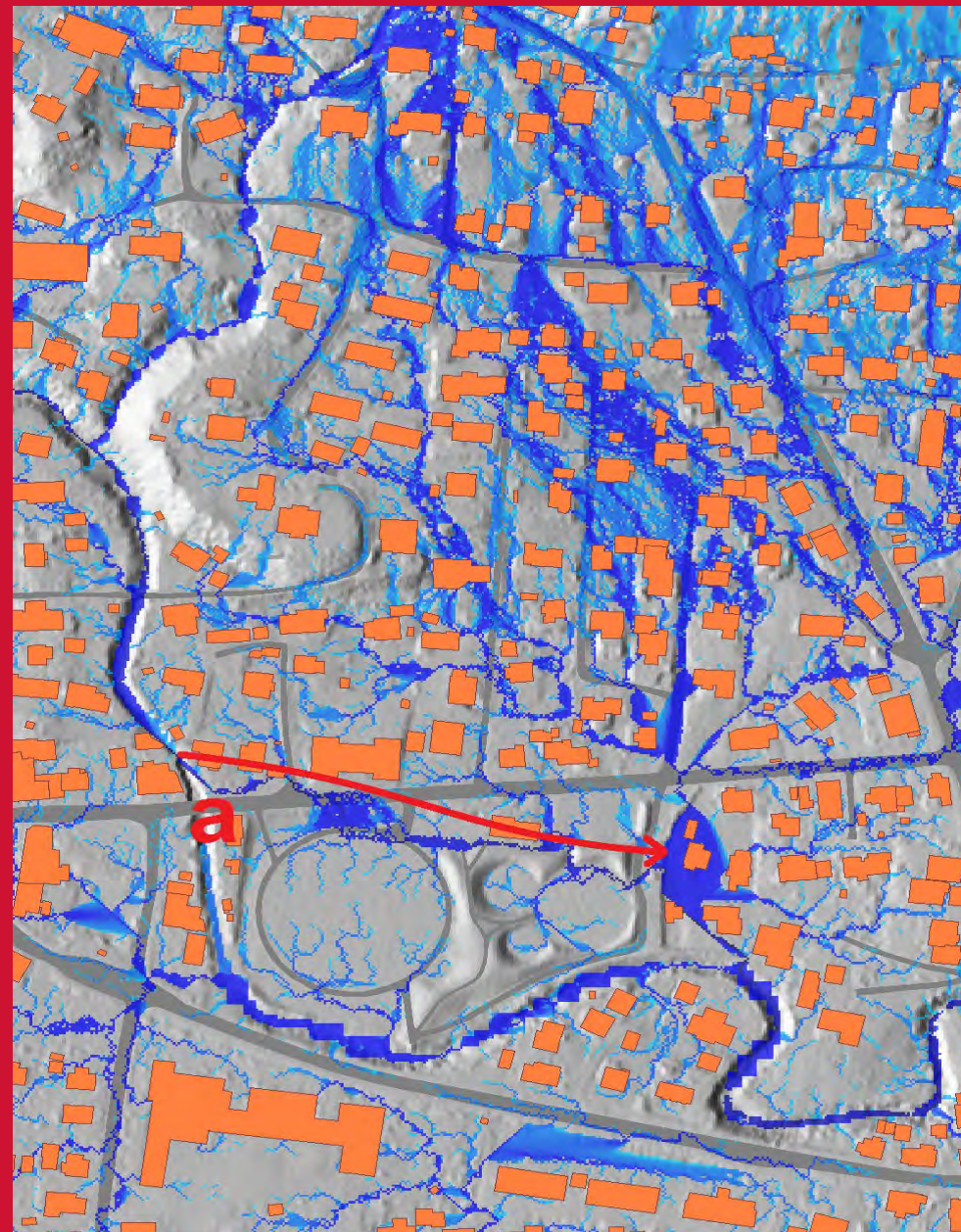
RETTLEIAR

GIS-analyse

- Analyse av terrengliner
- Jo tjukkare blå strek, desto meir areal drenerer hit
- Testa i full skala under Frida 2012

Nedre Eiker
kommune
Rune Bratlie

Vår oppgave er å hjelpe
kommunane til å utøve
sitt ansvar.

TAKK FOR MERKSEMDA!

Brigt Samdal
Regionsjef

bsa@nve.no